

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Πεδινοί: Πολιτικός σχηματισμός –παράταξη μεγάλης επιρροής που συγκροτήθηκε κατά την εθνοσυνέλευση 1862–1864, με ηγέτη τον Δ. Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμει τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτοριανών», για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο δημόσιο και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας, σε άνεργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές. Ο λαός συμμετείχε ενεργά στη συγκρότηση της παράταξης.

β. Ομάδα Ιαπώνων: Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο ως το 1909 στην Ελλάδα ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής Ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό τον Δημήτριο Γούναρη που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η Ομάδα των Ιαπώνων δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.

γ. Λαϊκό Κόμμα (1910): Στα μέσα του 1910 οι Κοινωνιολόγοι ίδρυσαν το Λαϊκό Κόμμα, με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Βασικές προγραμματικές δηλώσεις του ήταν η αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος και η επιβολή αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης. Στις δεύτερες εκλογές του 1910 εκλέχτηκαν 7 υποψήφιοι του κόμματος, οι οποίοι παρείχαν κριτική υποστήριξη στους Φιλελευθέρους.

ΘΕΜΑ Α2

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

«Το πιστωτικό σύστημα... κοινωνικών ομάδων», σελ. 26-27

ΘΕΜΑ Β2

«Στην πολιτική πρακτική... αντίπαλη παράταξη», σελ. 104-105

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α) Σχολικό βιβλίο: «Το 1927 ... ένα χρόνο αργότερα», σελ. 53

Το παράθεμα του Κ. Κωστή, το οποίο αποτελεί δευτερογενή πηγή, επιβεβαιώνει την ιστορική αφήγηση και αναφέρει ότι στις 14 Μαΐου του 1928 άρχισε να λειτουργεί η Τράπεζα της Ελλάδας (« Στις 14 Μαΐου 1928 ... κεντρική τράπεζα της χώρας»).

Σχολικό βιβλίο: «Πολύ γρήγορα πέτυχε ... Ελευθερίου Βενιζέλου 1928-1932», σελ. 53

Το πρώτο παράθεμα επιβεβαιώνει την ιστορική αφήγηση και προσθέτει την πληροφορία ότι με την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδας άρχισε να εφαρμόζεται ο κανόνας χρυσού συναλλάγματος (« ξεκίνησε η εφαρμογή στην Ελλάδα ... χρυσού συναλλάγματος»). Αναφέρεται ότι υπήρχε στενή σχέση ανάμεσα στην ελληνική δραχμή και την αγγλική λίρα («η δραχμή συνδέονταν ... χρυσής βάσης») και ότι οι Έλληνες πολίτες μπορούσαν με κάποιους περιορισμούς να μετατρέψουν το εθνικό νόμισμα σε αγγλικές λίρες («οι κάτοχοι δραχμών ... σε λίρες»). Το αποτέλεσμα αυτών των πρακτικών ήταν να εξαρτάται η νομισματική κυκλοφορία και η διακίνηση χρήματος από την πορεία των εξωτερικών συναλλαγών της χώρας (« Η υιοθέτηση αυτού του συστήματος ... συναλλαγών της χώρας»).

β) Σχολικό βιβλίο: «Η περίοδος αυτή... το 1929», σελ. 53 και «Οι προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης ... εξωτερικών δανείων», σελ. 54

Η δευτερογενής πηγή του Χρήστου Χατζηιωσήφ από την «Ιστορία της Ελλάδας» του 20^{ου} αιώνα επιβεβαιώνει και συμπληρώνει τις πληροφορίες της ιστορικής αφήγησης αναφέροντας τις προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης και της Τράπεζας της Ελλάδας, από τον Σεπτέμβριο του 1931 μέχρι την άνοιξη του 1932, να αποτρέψουν την παύση της ελεύθερης μετατρεψιμότητας της δραχμής σε λίρες και να αποφύγουν την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος που θα δημιουργούσε αδυναμία στην εξυπηρέτηση των εξωτερικών δανείων (Από τα τέλη Σεπτεμβρίου ... εξωτερικού δημόσιου χρέους»)

Το παράθεμα προσθέτει την πληροφορία ότι στην πραγματικότητα η αδυναμία μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος σε ξένο συνάλλαγμα ξεκίνησε από τα τέλη του Σεπτεμβρίου του 1931 (« Στην πράξη ... περιορισμούς που επιβλήθηκαν»). Χαρακτηριστικό του κλίματος της εποχής είναι ότι ο πρώτος διοικητής της Τράπεζας Ελλάδας, Αλέξανδρος Διομήδης, κατηγορήθηκε ότι ευνόησε τους μεγάλους βιομηχάνους δίνοντας τους τη

δυνατότητα να εξάγουν κεφάλαια στο εξωτερικό πριν την επιβολή των περιορισμών (« Η εφαρμογή τους είχε ... συναλλαγματικών περιορισμών»).

Σχολικό βιβλίο: « Έτσι εγκαινιάστηκε ...οικονομικές συμφωνίες»

Το κείμενο συμπληρώνει ότι η κυβέρνηση δεν εξέφραζε επίσημα την άρση της μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος σε ξένο συνάλλαγμα (« Η κυβέρνηση δίσταζε, ... της μετατρεψιμότητας») λόγω των εμποδίων που έθεταν οι κυρίαρχες οικονομικές αντιλήψεις στην Ελλάδα (« Η αντίσταση πήγαζε ... οικονομικής σκέψης στην Ελλάδα»), σελ. 54

Σχολικό βιβλίο: «Στο εξωτερικό εμπόριο ... θετικά στοιχεία», σελ. 54

ΘΕΜΑ Δ1

α) Σχολικό βιβλίο: Σε αντίθεση ... δόγμα (σελ. 66)

Σχολικό βιβλίο: Οι οπαδοί του ρωσικού κόμματος απαιτούσαν την ίδρυση... κυρίαρχη θέση, σελ. 66-67

Κείμενο Α:

- Θεωρούσε ότι η Εκκλησία θα πρέπει να έχει περισσότερες εξουσίες στα πλαίσια του κράτους
- Προσδοκούσαν συμφιλίωση με την Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης
- Επιθυμούσαν την εγκαθίδρυση μιας ορθόδοξης μοναρχίας

Σχολικό βιβλίο: Πίστευαν ότι ... συνταγμάτων, σελ. 67

Κείμενο Α:

Η στάση τους απέναντι στο πολιτειακό εξαρτήθηκε από την εύνοια που τους έδειχνε ή τους στερούσε ο Όθων. Οπότε, άλλοτε υποστήριζαν την απολυταρχία και άλλοτε τον «συνταγματισμό».

Κείμενο Β:

Για το ζήτημα του συντάγματος ο Θ. Κολοκοτρώνης, ηγετική μορφή του ρωσικού κόμματος τάχθηκε κατά της παραχώρησης συντάγματος καθώς θεωρούσε ανώριμο πολιτικά τον ελληνικό λαό.

Σχολικό βιβλίο: Χαρακτηριστικό του ρωσικού ... των Ελλήνων, σελ. 66

Κείμενο Β: επιβεβαιώνει τις συντηρητικές απόψεις του ρωσικού κόμματος (το ρωσικόν ... αρχάς)

Σχολικό βιβλίο: Το ιδιαίτερο πρόβλημα ... ορθοδόξων, σελ. 67-68

Κείμενο Β: Το ρωσικό κόμμα προβάλλει ως προστάτιδα δύναμη της Ελλάδας τη Ρωσία η οποία λόγω κοινού θρησκευτικού δόγματος τηρεί φιλελληνική στάση. Στην εφημερίδα ΑΙΩΝ, η οποία είχε φιλορωσική στάση, τονίζεται η σταθερή υποστήριξη του ρωσικού κόμματος στην ορθόδοξη χριστιανική πίστη και η προσδοκία ότι με τη βοήθεια της Ρωσίας θα αναδειχθεί και η ορθοδοξία αλλά και η Ελλάδα.

Ταυτόχρονα, ήταν διάχυτη η αντίληψη στο ρωσικό κόμμα ότι η Ρωσία θα απελευθερώσει την Ελλάδα και τα Βαλκάνια και την Ανατολή από τους Τούρκους.

Κείμενο Γ: Η ίδια αντίληψη υπάρχει και στο τρίτο κείμενο για τον ρόλο του Τσάρου ως απελευθερωτή. Άλλωστε, υπήρχε ήδη η εμπειρία από τον ρωσοτουρκικό πόλεμο με πρωταγωνιστή του πολέμου στο Αιγαίο τον Ορλόφ, η οποία είχε δημιουργήσει προσδοκίες απελευθέρωσης.

Επιπλέον, η υπογραφή της Συνθήκης του Κιουτσούκ – Καϊναρτζή (1774) λειτούργησε προστατευτικά ως προς την Ορθόδοξη Εκκλησία αλλά και τους χριστιανούς εμπόρους. Αυτή η προστασία οδήγησε στον πλουτισμό τους στη Μαύρη θάλασσα και στην ανάδειξη του σημαντικού εμπορικού κέντρου των Σπετσών. Όλο αυτό το κλίμα οδήγησε στην ενίσχυση του ρωσικού κόμματος και στη δημιουργία της ελληνικής παροικίας στην Οδησό.

β) Σχολικό βιβλίο: Με το κόμμα αυτό... απολύθηκαν, σελ. 66

Κείμενο Δ: Το κείμενο του Ι. Πετρόπουλου επιβεβαιώνει και συμπληρώνει στην ιστορική αφήγηση σχετικά με τις κοινωνικές ομάδες που στήριξαν το ρωσικό κόμμα. Το κόμμα αυτό αποτέλεσε το «καταφύγιο» όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά για τις φτωχές λαϊκές μάζες. Οι συνθήκες που οδήγησαν σε αυτό σχετίζονται, σύμφωνα με το κείμενο, με την προπαγάνδα του κατώτερου κλήρου, ο οποίος αντιτίθετο στη διάλυση των μοναστηριών αλλά και με τα σκληρά κυβερνητικά μέτρα που επιβλήθηκαν στον λαό. Το ρωσικό κόμμα ταυτισμένο με την Εκκλησία και την Ορθοδοξία κατόρθωσε να αγκαλιάσει όλους αυτούς που δυσανασχετούσαν με την τρέχουσα κυβερνητική πολιτική.